

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

LÊ HOÀI THƯƠNG

**ĐẶC ĐIỂM TRUYỆN NGẮN CỦA
VŨ XUÂN TỬU**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ
NGÔN NGỮ VÀ VĂN HÓA VIỆT NAM**

THÁI NGUYÊN - 2017

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

LÊ HOÀI THƯƠNG

**ĐẶC ĐIỂM TRUYỆN NGẮN CỦA
VŨ XUÂN TỬU**

Chuyên ngành: VĂN HỌC VIỆT NAM

Mã ngành: 60 22 01 21

**LUẬN VĂN THẠC SĨ
NGÔN NGỮ VÀ VĂN HÓA VIỆT NAM**

Người hướng dẫn khoa học: TS. NGUYỄN KIẾN THỌ

THÁI NGUYÊN - 2017

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu trích dẫn đều có nguồn gốc rõ ràng, các kết quả trong luận văn là trung thực và chưa được công bố ở bất kỳ công trình nào khác.

Tác giả luận văn

Lê Hoài Thương

LỜI CẢM ƠN

Em xin bày tỏ lòng biết ơn đối với TS. Nguyễn Kiến Thọ, người thầy đã tận tình giúp đỡ em trong học tập, nghiên cứu và giúp em hoàn thành luận văn này!

Em xin trân thành cảm ơn, trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên, các thầy cô trong khoa Ngữ văn trường Đại học sư phạm Thái Nguyên, thư viện trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên đã tạo điều kiện cho em trong thời gian học tập tại trường!

Em xin gửi lời cảm ơn đến gia đình, bạn bè và người thân đã động viên giúp đỡ để em đạt được kết quả hôm nay!

Em xin cảm ơn nhà văn Vũ Xuân Tửu, người đã nhiệt tình cung cấp những thông tin và tư liệu sáng tác quý báu, tạo điều kiện giúp đỡ em hoàn thành luận văn này!

Thái Nguyên, tháng 4, năm 2017

Tác giả luận văn

Lê Hoài Thương

MỤC LỤC

	Trang
LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
NHỮNG CHỮ VIẾT TẮT TRONG LUẬN VĂN	iv
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Lịch sử vấn đề	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	5
4. Nhiệm vụ nghiên cứu	5
5. Phương pháp nghiên cứu	6
6. Đóng góp của luận văn	6
7. Cấu trúc luận văn	6
Chương 1. NHÀ VĂN VŨ XUÂN TỬ TRONG NỀN VĂN XUÔI MIỀN NÚI PHÍA BẮC	7
1.1. Khái lược về văn xuôi miền núi phía Bắc	7
1.1.1. Một số khái niệm	7
1.1.2. Diện mạo văn xuôi miền núi đương đại	9
1.2. Nhà văn Vũ Xuân Tửu	18
1.2.1. Vài nét về tiểu sử nhà văn Vũ Xuân Tửu	18
1.2.2. Quá trình sáng tác của nhà văn Vũ Xuân Tửu	20
Chương 2. ĐẶC SẮC NỘI DUNG TRUYỆN NGẮN CỦA VŨ XUÂN TỬU	22
2.1. Thiên nhiên trong truyện ngắn Vũ Xuân Tửu	22
2.1.1. Thiên nhiên thơ mộng, trữ tình	22
2.1.2. Thiên nhiên kỳ bí	24
2.2. Hiện thực xã hội trong truyện ngắn Vũ Xuân Tửu	28
2.2.1. Đời sống văn hóa truyền thống của nhân dân trong truyện ngắn của Vũ Xuân Tửu	28
2.2.2. Bức tranh đời sống hiện đại trong truyện ngắn của Vũ Xuân Tửu	45

Chương 3. MỘT SỐ PHƯƠNG DIỆN NGHỆ THUẬT TRONG	
TRUYỆN NGẮN VŨ XUÂN TỬU.....	51
3.1. Nghệ thuật xây dựng cốt truyện trong truyện ngắn Vũ Xuân Tửu	51
3.1.1. Khái niệm cốt truyện	51
3.1.2. Cốt truyện trong truyện ngắn của Vũ Xuân Tửu.....	52
3.2. Nghệ thuật xây dựng nhân vật.....	59
3.2.1. Khái niệm nhân vật văn học	59
3.2.2. Các kiểu nhân vật trong truyện ngắn của Vũ Xuân Tửu	61
KẾT LUẬN.....	82
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	84
MỘT SỐ HÌNH ẢNH MINH HỌA	

NHỮNG CHỮ VIẾT TẮT TRONG LUẬN VĂN

NXB : Nhà xuất bản
ĐHSP : Đại học sư phạm

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

1.1. Từ khi hình thành cho đến nay, văn xuôi miền núi nói chung và văn xuôi miền núi phía Bắc nói riêng đã có những đóng góp quan trọng trong nền văn học nước nhà. Thành tựu của mảng văn học này thể hiện ở cả sự phát triển của đội ngũ sáng tác lẫn tác phẩm. Văn xuôi miền núi luôn tạo được cho mình những nét đặc sắc riêng của các dân tộc, các vùng miền, luôn tạo ra được sự đa dạng, phong phú và tâm vóc riêng cho diện mạo của văn xuôi, văn học hiện đại. Văn xuôi miền núi có sức gợi lớn chứa đựng những nét đặc thù riêng biệt về thiên nhiên về khí chất con người miền núi so với văn xuôi khu vực đồng bằng, đô thị, nói như Phong Lê: *"Văn xuôi miền núi chiếm lĩnh được một vẻ đẹp riêng, không thay thế được, không ai bắt chước được"*. Trong đội ngũ các nhà văn xuôi miền núi phía Bắc bên cạnh những tác giả gạo cội có rất nhiều tác giả mới nổi lên đạt được nhiều thành công trong mảng văn xuôi, trong số đó phải kể đến nhà văn Vũ Xuân Tửu.

1.2. Vũ Xuân Tửu là một trong số không nhiều những cây bút thuộc lực lượng công an nói riêng và lực lượng vũ trang nói chung. Ông cũng là một trong những nhà văn giàu nội lực sáng tạo không chỉ ở mảnh đất Tuyên Quang, mà rộng hơn, cả vùng trung du miền núi phía Bắc. Vũ Xuân Tửu viết đều đặn, đa dạng về thể loại và khá thành công cả ở văn xuôi và thơ. Với một khối lượng tác phẩm đã xuất bản bao gồm: 8 tiểu thuyết, 8 tập truyện ngắn, 5 trường ca, 6 tập tản văn, 2 tập thơ và 2 tập truyện viết cho thiếu nhi, với một phong cách viết "hồn nhiên, bản năng và tôn nguyên liệu" (Ma Văn Kháng).

1.3. Mỗi người viết văn thường có thế mạnh ở một thể loại nhất định. Với Vũ Xuân Tửu, có lẽ đó là thể loại truyện ngắn: *"Truyện ngắn của Vũ Xuân Tửu có đường nét thanh nhã, có cốt truyện đơn tuyến, không có hình thức ly kỳ rắc rối mà đọc vẫn cuốn hút, bồi hồi, ấy là vì ngoài cái bí kíp là giọng kể, hơi văn nói trên, anh còn có được một phép lạ nữa là tài sử dụng, tạo lập được những chi tiết thật đặc sắc, đáng giá"* [7].

1.4. Mặc dù đã có nhiều nhà nghiên cứu, phê bình đánh giá về văn xuôi Vũ Xuân Tửu nói chung và truyện ngắn của ông, nhưng, dường như cho đến nay, chưa có một công trình nào tập trung nghiên cứu một cách chuyên biệt về đặc điểm truyện ngắn Vũ Xuân Tửu. Chúng tôi cho rằng, việc tìm hiểu sáng tác của nhà văn Vũ Xuân Tửu, đặc biệt là mảng truyện ngắn - thể loại thành công nhất của ông, là một việc làm cần thiết, có ý nghĩa thực tiễn và ý nghĩa khoa học cho việc đánh giá một cách khách quan về những đóng góp của ông đối với sự phát triển chung của văn học viết về dân tộc và miền núi cũng như nền văn xuôi Việt Nam hiện đại.

Vì những lý do trên, chúng tôi lựa chọn đề tài: ***Đặc điểm truyện ngắn của Vũ Xuân Tửu*** cho công trình nghiên cứu đầu tiên của mình.

2. Lịch sử vấn đề

Thành công đầu tiên trong hành trình sáng tác của Vũ xuân Tửu là chùm truyện ngắn đoạt giải trên tạp chí Văn nghệ Quân đội (2005-2006). Mặc dù trước đó không lâu, với tập truyện ngắn *Con chim lửa* (Nxb Thanh Niên), ông cũng đã ít nhiều gây được sự chú ý của độc giả. Được đánh giá là thứ "*Văn một trăm phần trăm. Nó tràn trề cảm xúc. Nó khoáng đạt bay bổng. Nó dí dỏm, ngộ nghĩnh. Nó sôi nổi và trầm tư. Nó lắng vào lòng người một dư âm khó mà quên được*". (Lê Hùng-lời giới thiệu tập truyện ngắn *Con chim lửa*).

Về chùm truyện ngắn đoạt giải thưởng của Vũ Xuân Tửu trên tạp chí Văn nghệ Quân đội (năm 2006), nhà phê bình Bùi Việt Thắng đã nhận định: "*Đọc cả bốn truyện ngắn của Vũ Xuân Tửu, tôi có cái tâm trạng của kẻ đứng trước bốn cô gái đẹp, nhưng cuối cùng chọn Chuyện ở bản Piát vì người đẹp này chiến thắng ở phần ứng xử thông minh, phát lộ các "tâm văn hoá" của người đẹp. Ai đó dễ quên quá khứ, khi đọc truyện này, có thể phải nghĩ lại, vì không có hiện tại nào cắt đứt được với quá khứ cả*".

Cũng trong thời gian này, trên báo Tân Trào (số 202, tháng 7/2006), tác giả Trần Lệ Thanh đã nhận định:

"Nếu cho rằng, truyện ngắn là một thể tài dễ bộc lộ cái chất của người viết, thì Vũ Xuân Tửu đã phân nào làm được điều này, trong truyện ngắn "Bí mật cuốn gia phả" của mình. Thành công và cũng là đặc sắc lớn nhất của truyện ngắn này, có lẽ thể hiện ở hướng trần thuật có chiều sâu và khả năng khai thác tâm lý của tác giả".

Cái duyên trong sáng tác truyện ngắn của Vũ Xuân Tửu, cái làm nên nét đặc sắc, độc đáo, hấp dẫn người đọc ở từng truyện ngắn của ông, có lẽ đó là lối viết, cách viết, tức là hấp dẫn ở giọng kể, cách kể, ở hướng trần thuật và khả năng khai thác tâm lí. Nhiều nhà văn, nhà nghiên cứu, phê bình văn học thống nhất quan điểm này khi đánh giá về truyện ngắn Vũ Xuân Tửu. Nhà văn Ma Văn Kháng, một nhà văn đặc biệt thành công ở khu vực đề tài dân tộc và miền núi, đã nhận xét về truyện ngắn *Thợ cắt tóc truyền đời* của Vũ Xuân Tửu: *"Trong truyện ngắn, chất giọng kể rất quan trọng. Thợ cắt tóc truyền đời của Vũ Xuân Tửu nói về cái nghề nhỏ mọn, bình thường mà ích dụng, mà cao quý. Sức hấp dẫn truyện ở chi tiết đặc sắc và ở giọng kể, cách kể. Câu chuyện được kể lại giống như một diễn ca, một lối kể chất phác mà không thô kệch, thật thà mà duyên dáng, hóm hỉnh, thấp thoáng ánh cười yêu mến".* (Tạp chí Văn nghệ Quân đội, số 659, tháng 12/2006). Cũng bàn về truyện ngắn này, nhà văn Dạ Miên cho rằng: *"Trẻ trung, hóm hỉnh, hồn nhiên mà không hơi hợt, mà đẹp cao sang, mà tinh tế và giàu sức gợi. Đó là cái giọng vàng vô cùng thích hợp với câu chuyện, đối tượng nhà văn định miêu tả".*

Vũ Xuân Tửu đến với độc giả một cách từ tốn, không ồn ào. Mỗi nhân vật trong truyện của Vũ Xuân Tửu đều toát lên một nét nhân văn sâu sắc, đậm vị đắng đót nhân sinh của các tình sử. Truyện của anh gần với đời thường mà mang trong mình thông điệp về chân, thiện, mỹ.

Năm 2007, trên Báo điện tử Tô Quốc, tác giả Đức Đan đã đánh giá về truyện ngắn Vũ Xuân Tửu: *"Ở Vũ Xuân Tửu giọng tả, giọng kể, giọng nghĩ của anh rất đặc biệt. Một cái giọng rất dân dã, dí dỏm, hồn nhiên, cộng với cách vào truyện tự nhiên đến nỗi khiến tò mò đã làm nên bản sắc Vũ Xuân Tửu. Chính cái giọng ấy làm ta luôn có thể nhận diện được Vũ Xuân Tửu trong đám đông".*